

Roland en de steen der wijzen

De mogelijkheid om individuele partijen in een eindmix te manipuleren of zelfs te isoleren, is voor veel producers een bijzonder aantrekkelijk idee. Tot dusverre bleef het bij een wensdroom, maar misschien kan Roland deze droom uit laten komen.

door Peter Hoeks > peter@interface.nl

Wat zou het toch mooi zijn als je gitaarsolo's, vocals of synthlijnen uit kant en klare mixen zou kunnen verwijderen of isoleren! Tot dusverre lukt dat nog niet zo best; er zijn talloze 'voicekiller'-toepassingen die allerlei fasetrucs gebruiken (meestal met matige resultaten) en met slimme mid/side-manipulaties kun je ook nog het een en ander doen. De enige programma's die in de buurt komen zijn Melodyne en SonicWorx Isolate, maar ook daar stuit je op de grenzen van wat mogelijk is.

Daar zijn technische redenen voor. Een complete mix is een kookpot vol met frequenties, waarvan het voor software onmogelijk is om te bepalen bij welk instrument ze horen. Komt die 500Hz van de bassdrum, de gitaar, de vocal of de snaredrum? Het feit dat ons gehoor, of eigenlijk onze hersenen, dat kunstje wel feilloos beheersen, is een mooi voorbeeld van hoe menselijke intelligentie op bepaalde gebieden nog steeds een enorme voorsprong heeft op de techniek. De aanleg hiervoor zit in ons dna, en de vaardigheid om individuele instrumenten of klanken feilloos te herkennen in een mix, wordt met de jaren steeds meer aangescherpt, vooral bij muzikanten en producers natuurlijk. Maar je leest dit verhaal natuurlijk niet om een lofzang op de menselijke zintuigen aan te horen, maar om erachter te komen wat Roland's R-Mix allemaal kan!

Mix-manipulatie

R-Mix is een zelfstandig werkend programma – geen plug-in dus – voor Mac en pc. Een iets vereenvoudigde versie, R-Mix Tab genaamd, is verkrijgbaar voor de iPad. Roland noemt R-Mix

'Innovative Mix-Manipulation software' en zegt dat je elk onderdeel van de mix kunt selecteren en editen. Het is meteen ook duidelijk dat ze niet zozeer op de professionele audioproducer mikken, maar eerder op de muzikant in het algemeen. De mogelijkheid om karaoke-bestanden te maken en om lastige partijen beter te kunnen uitzoeken, worden prominent vermeld, maar ook dat je mash-ups of remixes met het programma kunt maken.

Klankwolken

Na een eenvoudige installatieprocedure kun je R-Mix opstarten. Je ziet een relatief klein scherm waarop alle functies te vinden zijn. Boven diverse huishoudelijke taken en instellingen, onder een timeline-display voor twee stereosporen met daarboven een transportbar en songcounter.

Het draait allemaal om het Harmonic Placement-display in het centrum van het scherm. Hierin wordt realtime de 'spectrale' inhoud van de afgespeelde audio getoond. De x-as staat voor de frequentie, de y-as voor de stereopositie; de kleuren in het display geven het volume van de verschillende frequenties weer. Je ziet dus een soort driedimensionale weergave van het geluid. In dat display bepaal je welk deel van de mix je wilt manipuleren door met de muis te schuiven met een in vorm en formaat instelbaar rood vierkant (of een cirkel). Zodra je het juiste gebied hebt 'geframed' kan de lol beginnen.

Links van het display zit de Inside-fader, waarmee je het volume van het geselecteerde gebied verzwakt of versterkt. Rechts zit de Outside-fader, waarmee je juist het niet-geselecteerde deel verzwakt of versterkt. Beide faders hebben een bijbehorende panpot, waar-

INFO
 • Prijs incl: € 177,-
 • Distributie: Roland Central Europe
 • Internet: www.rolandce.com, www.roland.com

mee je de stereopositie van het geselecteerde of niet geselecteerde deel kunt veranderen.

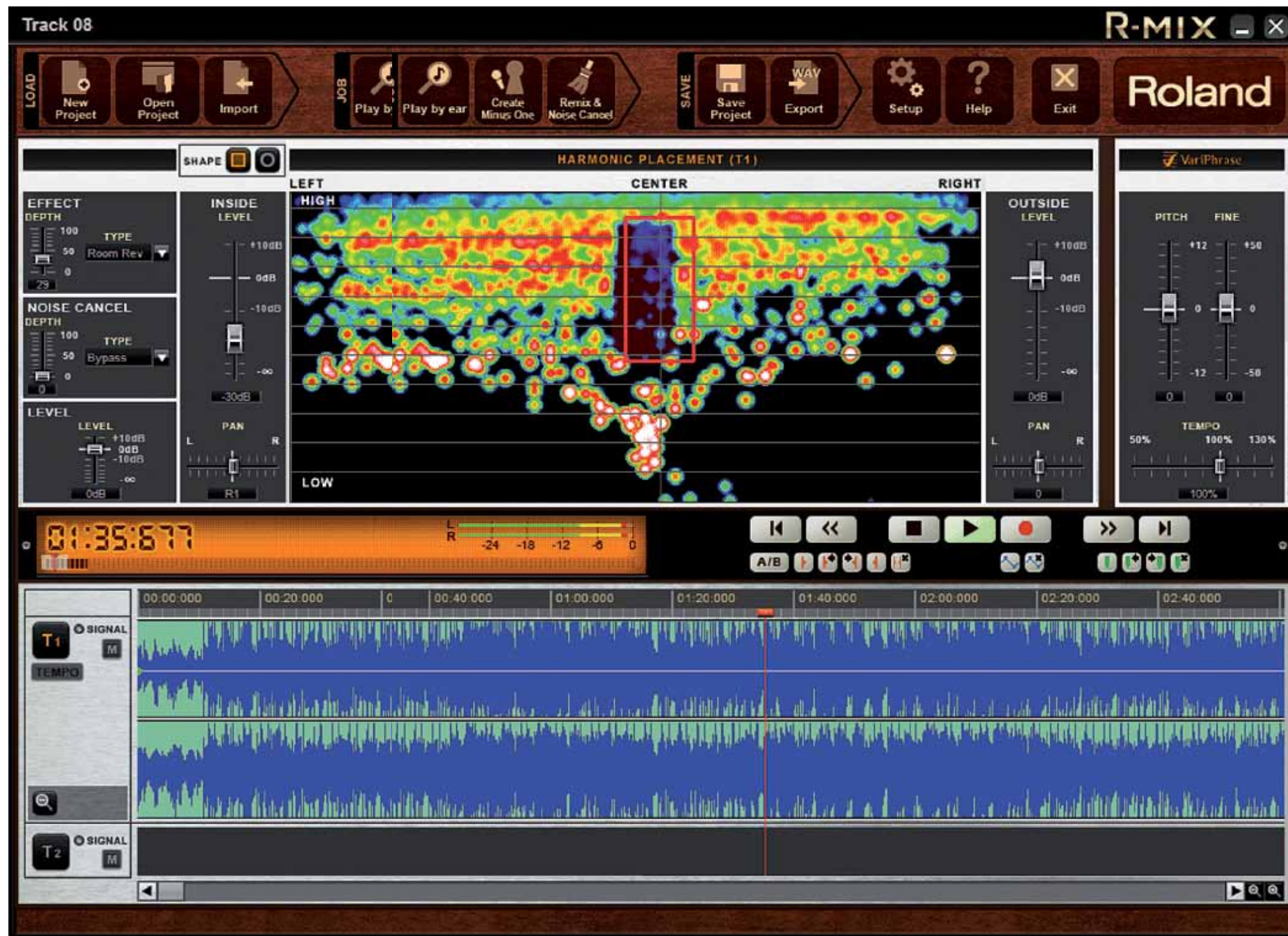
Extra's

Helemaal links bevinden zich nog twee onderdelen. Een effectsectie met compressor, delay en reverb, die enkel op de geselecteerde audio werken. Je kunt kiezen uit twee compressorinstellingen, drie delays en drie galmen. De parameters zijn niet instelbaar, enkel de hoeveelheid effect. Dan is er nog Noise Cancel, met vier presets: HissNoise, HumNoise, WindNoise en Aircon. Ook hier kun je enkel de intensiteit instellen. Helemaal rechts zit de VariPhrase-afdeling, waarmee je de toonhoogte en het tempo onafhankelijk kunt veranderen. Deze bewerkingen worden net als de Noise Cancelling op het

gehele signaal toegepast, dus niet enkel op het gebied in de rode rechthoek.

Sequencer

Onder in beeld is een soort minisequencer te vinden. Je kunt hier twee stereobestanden laden, het start- en eindpunt veranderen, markers zetten en volumecurves of fades maken. Verder kun je een loop instellen. Met behulp van deze sequencer kun je een soort minisong opbouwen, en ook op elk willekeurig moment omschakelen naar een ander snapshot van alle audiobewerkingen in het bovenste deel. Je kunt zo een complexere en langere performance opbouwen. Opnemen in R-Mix zelf kan ook, bijvoorbeeld om je eigen vocal te mixen met een song waarvan je de originele vocal 'verwijderd' hebt.

Voor toepassingen als mash-ups is er een mogelijkheid om het tempo van een audioclip te detecteren. Dat werkt door handmatig een raster te verschuiven boven de golfvormdisplay, tot deze matcht met het audiobestand. Als je klaar bent, kun je de output exporteren als wav (Windows) of aiff (Mac).

Werkt het?

Tja, dat is de hamvraag, en als zo vaak luidt het antwoord: hangt ervan af. Roland levert een demo-song met vocals, gitaar, cabasa en Hammond; een simpel arrangement waarbij alle elementen duidelijk verdeeld zijn over het stereobeeld. Op het Harmonic Placement-display zijn de verschillende partijen goed te onderscheiden en dan is het relatief eenvoudig de vocal in het rode kader te framen. Haal de Inside-fader omlaag

en de stem is zo goed als verdwenen, terwijl de backing grotendeels onaangetast blijft.

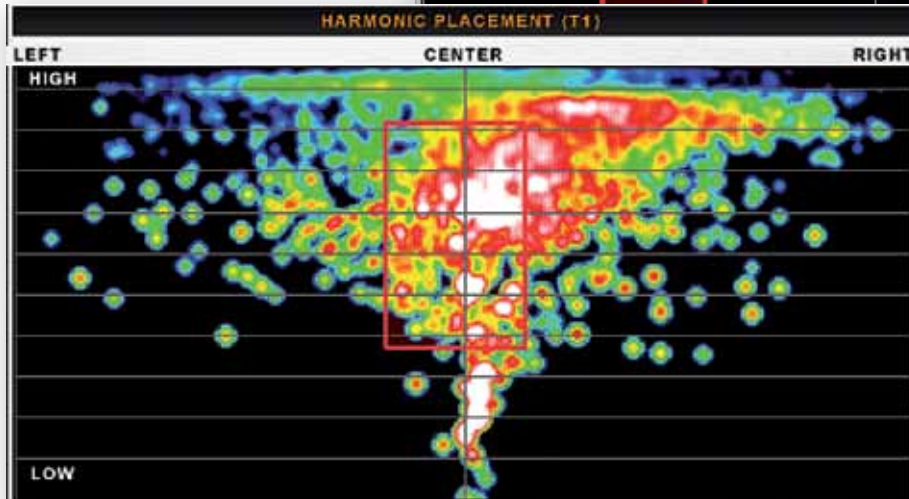
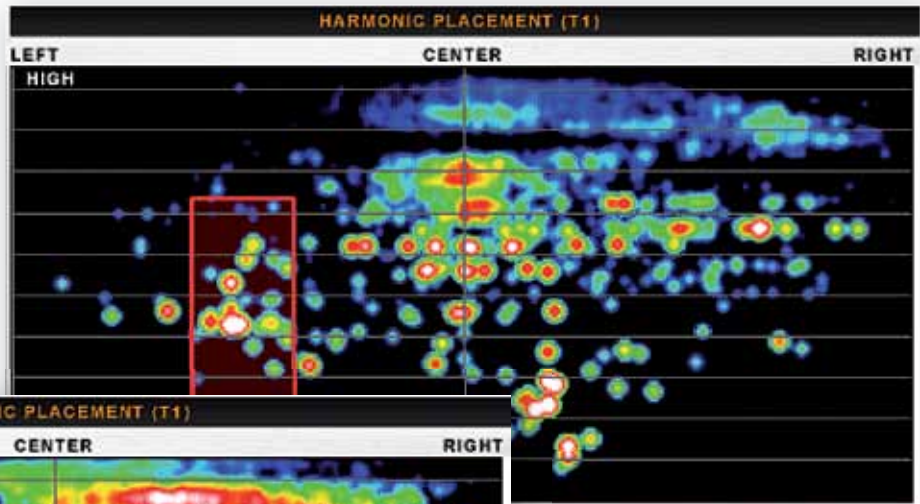
Zodra je een wat drukker poparrangement laadt, waarin meer processing wordt gebruikt en de panning minder extreem is, wordt het meteen een stuk lastiger. Het is dan veel moeilijker om genoeg van de vocal (of welke andere partij dan ook) te selecteren, en vooral ook om de rest van de muziek niet aan te tasten. Met de vocal pak je meestal ook iets mee van de snare, een gitaar of ander spul op dezelfde panpositie en in hetzelfde frequentiebereik. Hier speelt het feit dat de software geen mogelijkheid heeft om te weten welk deel van een frequentieband bij de ene partij en welke bij de andere hoort.

Niettemin zijn de resultaten bijna altijd beter dan de doorsnee voicekiller (soft- of hardware), en heb je veel minder last van karnfiltereffecten. Dit omdat je het frequentiebereik en de stereo- >>

>> positie van het rode kader kunt bepalen. Hoe goed het klinkt, hangt puur af van de mix in kwestie. In principe kun je door het Outside-level op nul te zetten en de output te exporteren ook individuele partijen extraheren, maar ook hier geldt: hoe drukker en geproduceerder de mix, hoe minder bruikbaar de resultaten.

Wonderen moet je niet verwachten van het 'extraheren' van partijen, maar het kan wel bruikbare resultaten opleveren. Het lukt bijvoorbeeld wel om een baslijntje of iets dergelijks uit een mix te peuteren, maar die klinkt dan wel anders

Zodra die mix wat drukker en de klank wat complexer wordt, is het lastiger om je weg te vinden in het display.

dan in het origineel en er zitten altijd resten van andere instrumenten bij. Niettemin kun je zo wel de feel van zo'n partij uit een mix stelen. Het verwijderen van bijvoorbeeld baslijn en kickdrum gaat vaak best aardig. Bedenk wel dat het overnemen van elementen uit bestaande muziek een inbreuk op het auteursrecht inhoudt!

Mixprocessor

Wat wel erg goed lukt, is om een eindmix bij te werken, bijvoorbeeld door de leadvocal of een solo wat harder te zetten, de stereopositie bij te werken of deze te comprimeren, of galm of delay mee te geven. Zo kun je ook een bruikbare play-

Een simpele versie van R-Mix is ook voor de iPad beschikbaar.

backversie maken door de leadvocal te verzwakken. Als je een frequentieband over het hele stereobeeld selecteert, en er een compressor op zet, krijg je iets dat vergelijkbaar is met het gebruik van een multibandcompressor.

De Timestretch en Pitch Change in de afdeling VariPhrase werken ook heel aardig, maar ze kunnen niet echt tippen aan de betere plug-ins of de in daw's ingebouwde effecten met diezelfde functie. Het feit dat je niet kunt kiezen voor een speciaal beat- of harmonic-algoritme, maakt deze functies een stuk minder functioneel dan in veel daw's. Niettemin is het een erg handig hulpmiddel om snelle of gecompliceerde partijen uit te zoeken. De Noise Cancel is een leuke extra, maar eigenlijk vooral als een exotisch soort filter.

Geen plug-in

Er zijn ook wat vervelende kanten aan het programma. Het venster is niet te resizen en de display heeft geen peak hold of iets dergelijks. Hierdoor is het soms lastig om een juiste selectie te maken. Echt irritant is het ontbreken van een bypassknop, zodat je eigenlijk niet goed kunt horen wat je precies doet. Je kunt ook geen parameters veranderen zonder de playback te stoppen.

Verder is het doodzonde dat er geen plug-in versie van R-mix is. Het programma biedt allerlei interessante processingopties die binnen een daw en in combinatie met andere plug-ins beter tot hun recht zouden komen. Door de grootte en de positie van het selectie-

vierkant te automatiseren zou je bijvoorbeeld een uniek dynamisch filter kunnen maken! Nu ben je gedwongen alles binnen de beperkte minisequencer van het programma zelf te doen, of je moet steeds de output exporteren en weer in je daw binnenhalen. Een mash-up maken in je daw werkt toch een stuk prettiger!

Conclusie

De hierboven genoemde minpunten en het ontbreken van een plug-in-versie nemen niet weg dat R-Mix een razend interessant programma is dat je op allerlei verfrissende ideeën brengt. Het werkt overzichtelijk en verrassend simpel, terwijl de geluidskwaliteit meestal meer dan bevredigend blijft. Bij simpele mixen lukt het verbazingwekkend goed om een partij weg te halen of te isoleren, maar in een drukker mix, waarin veel processing is gebruikt, zijn de resultaten wisselend. Gewoon willekeurig partijen weghalen of isoleren kan wel, maar de klank verandert en je neemt altijd wat van andere partijen mee. De droom waar we het eerder over hadden, is dus nog niet vervuld door R-Mix, maar we zijn wel weer een stapje dichterbij.

Wat goed lukt, is het maken van een playback-versie van een vocalmix en vooral het bijwerken van een eindmix door het volume van de lead, de backing, het hoog of het laag aan te passen, of ze bij te werken met effecten of een compressor. De pitch- en timemanipulaties klinken behoorlijk goed, maar halen het niet bij wat in veel daw's is ingebouwd. Verder is R-Mix geweldig om loops bij te werken en allerlei andere dingen te doen waarvan je pas tijdens het werken met het programma ontdekt hoe nuttig en creatief ze zijn. In die zin moet je R-Mix vooral als een exotische audioprocessor zien. Het is enerzijds jammer dat Roland het programma niet puur op de professionele audioproducer heeft gericht, maar anderzijds is het misschien daarom juist heel betaalbaar gebleven. ■

SPECIFICATIES

- spectral mix processor
- sequencer voor twee stereo audiotracks
- saveet/laadt 16-bit 44,1/48kHz wav/aiff-bestanden
- compressor/reverb/delay, noise reduction, pitch changer/time stretcher

HET OORDEEL

- +**
  - werkt verbazend goed bij eenvoudige mixen
  - brengt je op allerlei frisse ideeën
  - zeer nuttig als mix/mastering-processor
- - was het maar een plug-in!
  - effecten niet instelbaar